

HRVATSKA NARODNA BANKA
Sektor platnog prometa
Direkcija za nadzor platnog prometa

Izveštaj
"BROJ I VRIJEDNOST TRANSAKCIJA UČINJENIH PLATNIM KARTICAMA U REPUBLICI
HRVATSKOJ U KUNAMA PREMA PRIHVATNIM UREĐAJIMA"

Podaci prikazani u ovom izvještaju prikupljeni su temeljem Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (Narodne novine, broj 147/2013.) i pripadajućih Uputa.

Ovaj izvještaj prikazuje podatke o broju i vrijednosti nacionalnih platnih transakcija učinjenih platnim instrumentom platnom karticom korisnika (zbrojeno potrošača i nepotrošača) u Republici Hrvatskoj u kunama prema prihvatnim uređajima.

Uključuju se samo podaci za platne kartice izdane u Republici Hrvatskoj.

Ne uključuju se transakcije novčanih pošiljki, ugovornog terećenja i gotovinskih kredita preko platne kartice.

Prihvatni uređaji predstavljaju uređaj, sredstvo, mjesto, kanal ili sl. preko kojih odnosno na kojima su platne transakcije zadane.

Podaci se prikazuju prema funkcijama platnih transakcija izvršenih platnim instrumentom platnom karticom i to debitnom, odgođenom, revolving, charge i kreditnom funkcijom platne kartice.

Funkcija platnih transakcija označava funkciju koju je korisnik u trenutku zadavanja transakcije izabrao za izvršenje platne transakcije.

DEFINICIJE I OPISI

1. Potrošač

Potrošač jest fizička osoba koja u ugovorima o platnim uslugama obuhvaćenima Zakonom o platnom prometu (Narodne novine, broj 133/2009. i 136/2012.) djeluje izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja.

2. Nepotrošač

Nepotrošač jest pravna ili fizička osoba koja nije potrošač.

Uključuju se:

- pravne osobe (npr. trgovačka društva, ustanove, zadruge, udruge, zaklade i dr.), obrtnici i druge fizičke osobe koje obavljaju slobodna zanimanja ili gospodarsku djelatnost kad sklapaju ugovor o platnim uslugama ili ugovor o izdavanju elektroničkog novca unutar područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja,
- subjekti koji nemaju pravnu sposobnost, a mogu biti vlasnici računa za plaćanje (npr. tijela državne uprave, predstavništva i dr.).

3. Platna kartica

Platna kartica jest platni instrument koji omogućuje njezinu imatelju izvršenje plaćanja robe i usluga bilo preko prihvatnog uređaja ili na daljinu i/ili koji omogućuje podizanje gotovog novca i/ili korištenje drugih usluga na bankomatu/bankarskom kiosku ili drugim uređajima.

Platna kartica može se nalaziti u/na sljedećim nositeljima:

- plastičnoj kartici,
- drugom fizičkom nositelju (USB, privjesak za ključeve, ručni sat i sl.) i
- SIM kartici.

Plastična kartica - Plastična kartica obuhvaća podatke o platnim karticama koje su pohranjene ili pričvršćene (*engl. sticker*) na plastičnu karticu.

Drugi fizički nositelj - Drugi fizički nositelj obuhvaća podatke o platnim karticama koji su pohranjeni ili pričvršćeni (*engl. sticker*) u/na drugom fizičkom nositelju (npr.: USB, privjesak za ključeve, ručni sat...), a koji ne odgovaraju opisu pojma "Plastična kartica" ili "SIM".

SIM - SIM obuhvaća podatke o platnim karticama pohranjenim u SIM karticu. Ne uključuje se platna transakcija u kojoj se mobilni telefon koristi samo za autorizaciju platne transakcije koja je izvršena od strane neke druge kreditne institucije ili institucije za elektronički novac.

4. Izvještajni obveznik

Pod pojmom "Izvještajni obveznik" podrazumijeva se sam izvještajni obveznik prema Odluci o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (Narodne novine, broj 147/2013.). U ovom izvještaju to su kreditne institucije i institucije za elektronički novac sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Pod institucijama za elektronički novac u ovom izvještaju podrazumijevaju se samo kartične kuće.

5. Nacionalne platne transakcije

Nacionalne platne transakcije su definirane člankom 2. stavkom 1. točkom 30. Zakona o platnom prometu (Narodne novine, broj 133/09. i 136/12.), odnosno platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji posluju u Republici Hrvatskoj u skladu sa člankom 5. Zakona o platnom prometu.

6. Prihvatni uređaji

Prihvatni uređaji predstavljaju uređaj, sredstvo, mjesto, kanal ili sl. preko kojih odnosno na kojima su platne transakcije zadane.

6.1. Bankomat

Pojam "Bankomat" podrazumijeva platne transakcije zadane platnim instrumentima platnom karticom preko bankomata/bankarskih kioska, osim kreditnih transfera i novčanih pošiljaka zadanih putem debitne platne kartice.

Uključuje se i:

- polaganje (uplata) gotovog novca na račun za plaćanje preko bankomata/bankarskog kioska platnim instrumentom (uključuje debitnu platnu karticu). Polaganje (uplata) može biti u omotnici ili u snopu,
- podizanje (isplata) gotovog novca (s računa za plaćanje ili "konta/računa" platne kartice) preko bankomata/bankarskog kioska platnim instrumentom (uključuje debitnu platnu karticu),

- kupovina preko bankomata/bankarskog kioska platnim instrumentom (npr. GSM bonova, avionskih karata i sl.) (uključuje debitnu platnu karticu).

Ne uključuju se:

- platne transakcije zadane na bankarskom kiosku preko usluge Internetskog (elektroničkog) bankarstva.

6.2. EFTPOS uređaj

Pojam "EFTPOS uređaj" podrazumijeva broj/vrijednost platnih transakcija zadanih preko EFTPOS (POS) uređaja platnim instrumentom platnom karticom.

Uključuju se i:

- podizanje gotovog novca preko EFTPOS (POS) uređaja kada je takvo podizanje dio plaćanja platnom karticom, a Izvještajni obveznik ne može razlikovati transakciju kupovine od platne transakcije podizanja gotovog novca,
- kupovina npr. GSM bonova.

Ne uključuju se:

- nalozi za plaćanje koji odgovaraju opisu modaliteta 2D barkod;
- podizanje/polaganje gotovog novca preko "Uređaja za podizanje gotovog novca".

6.3. Internet

Pojam "Internet" podrazumijeva podatke o platnim transakcijama učinjenima na Internetu pomoću platnog instrumenta platne kartice koji je izdao Izvještajni obveznik.

Uključuju se i:

- platne transakcije zadane preko Interneta putem debitne platne kartice (platne transakcije kod kojih se pri zadavanju naloga upisuje broj debitne platne kartice).

Ne uključuju se:

- novčane pošiljke zadane preko Interneta putem svih platnih instrumenata (uključuju se u modalitet "Card to card" i "Card to account"), uključujući i debitne platne kartice (pri slanju novčane pošiljke upisuje se broj debitne platne kartice).

6.4. Mobilni telefon

Pojam "Mobilni telefon" podrazumijeva podatke o platnim transakcijama zadanim korištenjem aplikacije instalirane na prijenosnom uređaju pomoću platnih instrumenata platne kartice koju je izdao Izvještajni obveznik.

Ne uključuju se:

- platne transakcije zadane preko debitnih platnih kartica korištenjem aplikacije instalirane na prijenosnom uređaju,
- platne transakcije zadane SMS-om na prijenosnom uređaju na teret platnih instrumenata.

6.5. SMS

Pojam "SMS" podrazumijeva podatke o platnim transakcijama zadanim SMS-om na prijenosnom uređaju na teret platnog instrumenta platne kartice (uključujući transakcije debitnom platnom karticom, tj. kada se pri zadavanju platne transakcije upisuje broj debitne platne kartice) koju je izdao Izvještajni obveznik.

6.6. Uređaj za podizanje gotovog novca

Uređaj za podizanje gotovog novca je EFTPOS uređaj koji korisniku platnih usluga omogućuje samo uslugu podizanja i polaganja gotovog novca.

Ovaj uređaj često je smješten u prostorijama treće osobe koja na osnovi ugovora radi u ime i za račun Izvještajnog obveznika.

Pojam "Uređaj za podizanje gotovog novca " podrazumijeva podatke o platnim transakcijama polaganja i podizanja gotovog novca izvršenima na Uređaju za podizanje gotovog novca platnim instrumentima koje je izdao Izvještajni obveznik.

Uključuje se i:

- platna transakcija podizanja i polaganja gotovog novca gdje se platna transakcija autorizira PIN-om i/ili potpisom.

6.7. Ostalo

Pojam "Ostalo" podrazumijeva platne transakcije koje su inicirane/izvršene na svim drugim mjestima, npr. platomatima ili korištenjem svih ostalih uređaja/sredstava/kanala koji nisu svrstani u neki od prethodno navedenih prihvatnih uređaja. Uključuje kupovinu na rate (potrošački kredit) preko platnih kartica Izvještajnog obveznika.

7. Funkcija transakcije

7.1. Debitna funkcija

Pojam "Debitna funkcija" uključuje platne transakcije obavljene platnom karticom korištenjem "Debitne funkcije" transakcije.

Pod "Debitnom funkcijom transakcije" podrazumijeva se da je za izvršenje platne transakcije (kupovine robe i usluga kao i podizanja gotovog novca) u trenutku njezina zadavanja osigurano pokriće na računu za plaćanje i da se transakcija izravno i odmah naplaćuje s tog računa za plaćanje.

Pokriće za izvršenje platne transakcije može biti povezano i s računom za plaćanje koji kao dodatno obilježje nudi dopušteno prekoračenje.

Platne transakcije evidentiraju se u ukupnom iznosu u izvještajnom razdoblju u kojemu su inicirane/izvršene.

Uključuju se i:

- platne transakcije polaganja gotovog novca na bankomatu/bankarskom kiosku na transakcijski i/ili drugi račun za plaćanje,
- platne transakcije polaganja gotovog novca na uređaju za zaprimanje kovanog novca na transakcijski, drugi račun za plaćanje ili ostale "račune" (npr. štedni račun).

Uključuju se transakcije kupovina na rate i transakcije podizanja gotovog novca na rate, tj. funkcija obročnog plaćanja. Svaka transakcija kupovine na rate i podizanja gotovog novca na rate evidentira se kao jedna transakcija u ukupnom iznosu (neovisno o broju rata).

7.2. Odgođena funkcija

Pojam "Odgođena funkcija" uključuje platne transakcije obavljene platnom karticom korištenjem "Funkcije odgođene naplate".

Pod "Funkcijom odgođene naplate" podrazumijeva se da za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja nije osigurano pokriće.

Platne transakcije mogu se izvršavati najčešće do odobrenog limita te se evidentiraju kod izdavatelja kartice.

Iznos ukupnih troškova nastalih kod "Funkcije odgođene naplate", u određenom vremenskom razdoblju, podmiruje se u cijelosti na kraju određenog razdoblja izravnim terećenjem računa za plaćanje korisnika kartice, a koje je ugovoreno pri izdavanju platne kartice.

Uključuju se transakcije kupovina na rate i transakcije podizanja gotovog novca na rate, tj. funkcija obročnog plaćanja. Svaka transakcija kupovine na rate i podizanja gotovog novca na rate evidentira se kao jedna transakcija u ukupnom iznosu (neovisno o broju rata).

7.3. Revolving funkcija

Pojam "Revolving funkcija" uključuje platne transakcije obavljene platnom karticom korištenjem "Revolving funkcije" transakcije.

Pod "Revolving funkcijom transakcije" podrazumijeva se da za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja nije osigurano pokriće.

Iznos ukupnih troškova nastalih kod "Revolving funkcije", u određenom vremenskom razdoblju, podmiruje se u postotku od ukupnog iznosa.

Postotni udio koji se naplaćuje ugovoren je pri izdavanju platne kartice.

Platne transakcije evidentiraju se u ukupnom iznosu u izvještajnom razdoblju u kojemu su inicirane.

7.4. Charge funkcija

Pojam "Charge funkcija" uključuje platne transakcije obavljene platnom karticom korištenjem "Charge funkcije" transakcije.

Pod "Charge funkcijom transakcije" podrazumijeva se da za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja nije osigurano pokriće.

Platne transakcije mogu se izvršavati, najčešće, do odobrenog limita te se evidentiraju kod izdavatelja kartice.

Iznos ukupnih troškova nastalih korištenjem "Charge funkcije", u određenom vremenskom razdoblju, podmiruje se u cijelosti na kraju određenog razdoblja, neovisno o načinu podmirenja, osim izravnim terećenjem s transakcijskog računa.

Uključuju se transakcije kupovina na rate i transakcije podizanja gotovog novca na rate, tj. funkcija obročnog plaćanja. Svaka transakcija kupovine na rate i podizanja gotovog novca na rate evidentira se kao jedna transakcija u ukupnom iznosu (neovisno o broju rata).

7.5. Kreditna funkcija

Pojam "Kreditna funkcija" uključuje platne transakcije obavljena platnom karticom korištenjem "Kreditne funkcije" transakcije.

Pod "Kreditnom funkcijom transakcije" podrazumijeva se da se svaka transakcija automatski dijeli na ugovoreni broj otplatnih rata prema modelu ugovorenom pri izdavanju platne kartice.

Ugovoreni model odnosi se na karticu, transakciju i/ili prodajno mjesto.

Platne transakcije evidentiraju se u ukupnom iznosu (bez obzira na broj rata) u izvještajnom razdoblju u kojemu su inicirane.

7.6. Funkcija obročnog plaćanja

Pojam "Funkcija obročnog plaćanja" podrazumijeva da korisnik platne kartice (debitne, charge i kartice s odgođenom naplatom) ne osigurava potpuno pokriće za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja.

Korisnik platne kartice može izvršavati plaćanja najčešće do odobrenog limita potrošnje (najčešće je limit odvojen od limita odobrenog po tekućem računu).

Iznos ukupnih troškova nastalih upotrebom platne kartice s funkcijom obročnog plaćanja u određenom vremenskom razdoblju dijeli se na broj otplatnih rata prema izboru korisnika platnog instrumenta, a unutar modela ugovorenog s prodajnim mjestom.

Kod platnih transakcija učinjenih "debitnom" platnom karticom otplatne rate izravno se naplaćuju s računa za plaćanje (najčešće transakcijskog računa) korisnika platne kartice.

Kod platnih transakcija učinjenih nekom drugom platnom karticom (npr. charge platnom karticom) otplatne rate naplaćuju se tijekom određenih vremenskih razdoblja.

Funkcijom obročnog plaćanja mogu se izvršavati platne transakcije kupovine roba i usluga kao i podizanja gotovog novca.

Platne transakcije evidentiraju se u ukupnom iznosu (kao jedna transakcija) u izvještajnom razdoblju u kojemu su inicirane.

OPIS OSNOVNIH POLJA IZVJEŠTAJA

1. Broj transakcija

Kolona "Broj transakcija" prikazuje ukupan broj nacionalnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao Izvještajni obveznik prema prihvatnim uređajima.

2. Vrijednost transakcija

Kolona "Vrijednost transakcija" prikazuje ukupnu vrijednost nacionalnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama koje je izdao Izvještajni obveznik prema prihvatnim uređajima.